

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

APSKRIČIŲ VIRŠININKŲ ADMINISTRACIJOSE ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ APIBENDRINIMO ATASKAITA

2009 m. rugsėjo 7 d. Nr. AB-9
Vilnius

TURINYS

Ižanga	3
Audito rezultatų apibendrinimas	7
1. Audito poveikis	7
2. Reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai	10
3. Klaidos apskaitoje ir finansinėje atskaitomybėje	12
4. Valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo pažeidimai	16
5. Priimti sprendimai dėl nustatytų reikšmingų teisės aktų pažeidimų	20
Aktualios problemos	21
Išvados ir rekomendacijos	25
Priedai	28

IŽANGA

Valstybės kontrolė 2009 m. gegužės–birželio mėnesiais aštuoniose Lietuvos Respublikos apskričių viršininkų administracijose baigė 2008 metų valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą.

Apskričių viršininkų administracijos (toliau – administracijos) yra biudžetinės įstaigos, per kurias apskričių viršininkai įgyvendina jiems priskirtas funkcijas¹.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus įsakymu² patvirtinta 2008 metų valstybinio audito programa, valstybinis finansinis (teisėtumo) auditas buvo atliktas Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus administracijose. Auditas nebuvo atliktas Marijampolės ir Šiaulių administracijose.

2008 metais audituotos administracijos apskrities viršininkui priskirtas funkcijas įgyvendino su jų struktūrose esančiais žemėtvarkos skyriais ir administracijoms pavaldžiomis biudžetinėmis įstaigomis (toliau – pavaldžios įstaigos). Be to, administracijos yra viešųjų įstaigų dalininkės (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Administracijų teritoriniai struktūriniai vienetai, pavaldžios įstaigos ir įsteigtos viešosios įstaigos

Eil. Nr.	Apskrities viršininko administracija	Teritorinių žemėtvarkos skyrių skaičius	Pavaldžių biudžetinių įstaigų skaičius	Viešųjų įstaigų, kuriose įgyvendinamos dalininko teisės ir pareigos, skaičius
1.	Alytaus	5	11	6
2.	Kauno	7	31	13
3.	Klaipėdos	6	22	5
4.	Panevėžio	6	17	5
5.	Tauragės	4	6	1
6.	Telšių	3	8	3
7.	Utenos	5	11	3
8.	Vilniaus	8	44	8
	Iš viso	44	150	44

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Administracijų finansinės atskaitomybės duomenimis, 2008 m. pabaigoje ilgalaikio, trumpalaikio turto ir atsargų likutis buvo 3 475 953,9 tūkst. Lt, finansinio turto – 8 604,2 tūkst. Lt (žr. 2 lentelę).

¹ Lietuvos Respublikos apskrities valdymo įstatymas, 1994-12-15 Nr. I-707 (su vėlesniais pakeitimais).

² Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2008-01-02 įsakymas Nr. V-1 „Dėl 2008 metų valstybinio audito programos“ (su vėlesniais pakeitimais).

2 lentelė. Administracijų finansinis, ilgalaikis, trumpalaikis turtas ir atsargos, tūkst. Lt

Eil. Nr.	Apskritis virštininko administracija	Ilgalaikis (įskaitant žemę), trumpalaikis turtas ir atsargos			Finansinis turtas			
		Turto likutis metų pradžioje	Įsigyta turto 2008 m.	Nurašyta turto 2008 m.	Turto likutis metų pabaigoje	Turto likutis metų pradžioje	Turto pokytis per metus +;–	Turto likutis metų pabaigoje
1.	Vilniaus	265286,4	46971,5	34082,9	278175	1562,3	0	1562,3
2.	Kauno	303023,2	677199,6	25216,8	955006	8744,3	-7071,4	1672,9
3.	Utenos	87511,5	263466,9	11370	339608,4	524,2	0	524,2
4.	Alytaus	102669,3	175114,7	5408	272376	565,4	0	565,4
5.	Klaipėdos	460620,4	574292,9	72861,3	962052	1771,3	0	1771,3
6.	Tauragės	40407,3	26081,4	8478,3	58010,4	236,9	0	236,9
7.	Telšių	106224,2	83517,4	7049	182692,6	4	129,1	133,1
8.	Panevėžio	258238,1	187537,0	17741,6	428033,5	2138,1	0	2138,1
	Iš viso	1623980,4	2034181,4	182207,9	3475953,9	15546,5	-6942,3	8604,2

Šaltinis – Apskričių virštininkų administracijų finansinės ataskaitos

Atliekant auditą administracijose buvo vertinamas 2008 metų finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų duomenų tikrumas ir teisingumas, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumas ir jų naudojimas įstatymų nustatytiems tikslams, audito išvadose pareikštos nepriklausomos nuomonės. Įvertintas valstybės biudžeto asignavimų 2009 metams poreikio planavimas teisėtumo požiūriu.

Administracijose valstybinis finansinis (teisėtumo) auditas atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus įsakymu patvirtintais Valstybinio audito reikalavimais³.

Siekiant gauti audito tikslams reikalingų pakankamų, tinkamų ir patikimų įrodymų, kiekvienoje administracijoje buvo ištirta ir įvertinta vidaus kontrolė, nustatyti reikšmingi rizikos veiksniai ir jų galima įtaka finansinei atskaitomybei, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumui, įvertintos administracijų vadovų numatytos priemonės vidaus kontrolės rizikai mažinti ir valdyti, pagal parengtas audito programas atliktos savarankiškos audito procedūros.

Atlikdami valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą valstybiniai auditoriai negalėjo pasinaudoti administracijų vidaus auditorių darbo rezultatais, nes nesutapo atliekamų auditų laikotarpis, vidaus audito tarnybos planavo atlikti ne finansinį, bet veiklos auditą.

³ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

Įvertinus valstybės biudžeto asignavimų 2009 metams poreikio planavimą teisėtumo požiūriu, vidaus kontrolę ir 2008 metų trijų ketvirčių finansinę atskaitomybę, administracijų ir joms pavaldžių įstaigų vadovai apie nustatytas klaidas ir neatitikimus buvo informuoti Valstybės kontrolės raštais. Taip pat vadovai buvo informuoti apie 2008 metų finansinėje atskaitomybėje nustatytas nereikšmingas klaidas ir neatitikimus, kurie neturėjo įtakos auditorių nuomonei.

Vykdam 2008 m. valstybinio audito programą, valstybės kontrolieriaus įsakymu⁴ nustatytos sisteminių tyrimų sritys, atliktos jų audito procedūros:

- pavedimų lėšų, gautų už valstybės išperkama žemę, panaudojimas apskrityse;
- valstybinės žemės apskaita ir jos pateikimas apskričių finansinėse ataskaitose.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu⁵ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu⁶, 2008 metais audituojamos administracijos programoms vykdyti planavo panaudoti (su iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo fondo skirtomis lėšomis ir specialiujų programų likučiu) 616 166,3 tūkst. Lt biudžeto asignavimų, o panaudojo 585 773,3 tūkst. Lt, arba 95 proc., suvestinėse biudžeto išlaidų sąmatose numatytų valstybės biudžeto asignavimų (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Valstybės biudžeto asignavimų 2008 metams planavimas ir panaudojimas

Eil. Nr.	Apskritis viršininko administracija	2008 m. vykdomų programų skaičius	Planuota panaudoti (kartu su Vyriausybės rezervo lėšomis ir specialiujų programų likučiu), tūkst. Lt	Panaudota, tūkst. Lt
1.	Alytaus	14	40364,3	39867,6
2.	Kauno	19	125223,3	121945,5
3.	Klaipėdos	19	98152,6	93426,1
4.	Panevėžio	18	75886,7	71129,9
5.	Tauragės	15	31960,5	27755,1
6.	Telšių	15	35900,5	35711,1
7.	Utenos	15	62231,8	58584,9
8.	Vilniaus	23	146446,6	137353,1
	Iš viso	138	616166,3	585773,3

Šaltinis – Apskričių viršininkų administracijų finansinės ataskaitos

Vilniaus, Panevėžio, Kauno, Utenos, Klaipėdos, Telšių ir Tauragės administracijos nepanaudojo planuotų valstybės biudžeto asignavimų specialiosioms programoms, Vilniaus, Klaipėdos, Tauragės – valstybės politikos įgyvendinimo programai, Klaipėdos ir Tauragės – žemės

⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2008-02-22 įsakymas Nr. V-37 „Dėl 2008 m. valstybinio audito programos vykdymo“.

⁵ Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2007-12-06 Nr. X-1353, 3 priedėlis.

⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-01-30 nutarimas Nr. 79 „Dėl 2008 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“.

ūkio institucijų išlaikymui, Klaipėdos – vaikų globos namų išlaikymui bei vaikų mokymui ir ugdymui, Kauno – vaikų ir suaugusių globai ir mokymui bei sveikatos priežiūrai užtikrinti. Administracijos daugiausia nepanaudojo žemės reformai planuotų asignavimų (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Valstybės biudžeto asignavimų žemės reformai 2008 metams planavimas ir panaudojimas

Eil. Nr.	Apskritis viršininko administracija	Planuota panaudoti žemės reformai, tūkst. Lt	Panaudota žemės reformai, tūkst. Lt	Panaudota planuotų asignavimų, proc.
1.	Alytaus	4490	4091,2	91,12
2.	Kauno	9801	7424,4	75,75
3.	Klaipėdos	5869	4270,9	72,77
4.	Panevėžio	9722	5389,3	55,43
5.	Tauragės	8024	4573,6	57,00
6.	Telšių	1800	1799,9	99,99
7.	Utenos	12184	8963,5	73,57
8.	Vilniaus	23206	15420,6	66,45
	Iš viso	75096	51933,4	69,16

Šaltinis – Apskričių viršininkų administracijų finansinės ataskaitos

Administracijos nurodė šias pagrindines žemės reformos programos lėšų nepanaudojimo priežastis: Konstitucinio Teismo nutarimu⁷ sustabdytas nuosavybės teisių atkūrimas į žemę, mišką ir vandens telkinius saugomose teritorijose (valstybiniuose parkuose ir valstybiniuose draustiniuose) ir valstybinių žemės ūkio paskirties žemės sklypų pardavimas; priėmus Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo 8 straipsnio pakeitimo įstatymą⁸, įgyvendinant žemėtvarkos projektus, kuriuose suformuoti žemės sklypai asmeniniam ūkiui ir nuosavybės teisėms atkurti, nereikia atlikti kadastrinių matavimų; užsitęsė žemėtvarkos projektavimo darbai (trūksta žemėtvarkos projektų autorių, dalis parengtų projektų atlikti nekokybiškai); vyko Viešųjų pirkimų konkursai dėl šių paslaugų pirkimo. Baigti nuosavybės teisių į žemę, mišką ir vandens telkinius atkūrimą daugeliu atvejų trukdo objektyvios priežastys: patys pretendentai neapsisprendžia dėl nuosavybės teisių atkūrimo būdų, vyksta teisminiai ginčai, pretendentai mirę ir neaiškūs jų turto paveldėtojai, trūksta gražintinos žemės, Klaipėdos administracijoje planuojamų žemėtvarkos darbų nebuvo galima atlikti dėl Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2008-07-30 nutarties, uždraudžiančios apskričiai žemėtvarkos projektus rengti, derinti, tvirtinti ir įgyvendinti šešiose kadastro vietovėse.

⁷ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007-07-05 nutarimas.

⁸ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo 8 straipsnio pakeitimo įstatymas, 2007-12-21 Nr. X-1406.

AUDITO REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

1. Audito poveikis

Pastebėjimas

2008 metais visoms aštuonioms audituotoms administracijoms Valstybės kontrolės auditoriai turėjo reikšmingų pastabų dėl finansinės atskaitomybės teisingumo ir valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo.

Apibendrinant administracijose atliktų 2008 metų valstybinių finansinių (teisėtumo) auditų rezultatus, atkreiptinas dėmesys, kad besąlyginė išvada dėl finansinės atskaitomybės teisingumo ir valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo nebuvo pateikta nė vienai administracijai, o ankstesniais metais buvo pateikta:

- 2005 metais – septynioms iš dešimties;
- 2006 metais – keturioms iš dešimties;
- 2007 metais – vienai iš devynių.

Pagrindinė priežastis – Valstybės kontrolės nustatyti sisteminiai trūkumai buhalterinėje apskaitoje registruojant patikėjimo teise valdomus valstybinės žemės sklypus (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. 2005–2008 metų valstybinio finansinio (teisėtumo) audito administracijose rezultatai

Eil. Nr.	Apskritis viršinininko administracija	Audito išvados							
		2005 m.		2006 m.		2007 m.		2008 m.	
		FA	VT	FA	VT	FA	VT	FA	VT
1.	Alytaus	B	S	S	S	S	B	S	B
2.	Kauno	B	B	B	B	S	S	B	S
3.	Klaipėdos	B	B	S	S	S	S	S	S
4.	Marijampolės**	B	B	B	B	B	B	-	-
5.	Panevėžio	B	B	S	S	S	S	S	S
6.	Šiaulių**	S	S	B	B	B	S	-	-
7.	Telšių	B	B	S	S	S	S	S	S
8.	Utenos	B	B	S	S	S	S	S	S
9.	Vilniaus	S	S	S	S	S	S	S	S
10.	Tauragės*	B	B	B	B	-	-	S	B

Audito nuomonė: FA – dėl finansinės atskaitomybės teisingumo, VT – dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo, B – besąlyginė, S – sąlyginė.

* 2007 m. neaudituoja, ** 2008 m. neaudituoja.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Pastebėjimas

Teigiamas audito poveikis: administracijų vadovai geranoriškai reagavo į auditorių pateiktas rekomendacijas – administracijose patobulintos vidaus kontrolės sistemos, dalis klaidų ir neatitikimų ištaisyta arba numatytos priemonės rekomendacijoms įgyvendinti.

Valstybiniai auditoriai pateikė iš viso 94 rekomendacijas, iš kurių 56 (60 proc.) buvo įgyvendintos iki sudarant finansinę atskaitomybę.

Auditoriams rekomendavus, administracijos ėmėsi priemonių ir per 2008 metus buhalterinėje apskaitoje užregistravo 1 754 704 tūkst. Lt vertės 62 268 patikėjimo teise valdomus valstybinės žemės sklypus (toliau – žemės sklypai):

▪ Alytaus administracija apskaitoje užregistravo 162 650,5 tūkst. Lt vertės žemės sklypus, Kauno – 633 131 tūkst. Lt, Klaipėdos – 479 733,5 tūkst. Lt, Telšių – 70 228 tūkst. Lt, Utenos – 243 522,3 tūkst. Lt, Tauragės – 11 672,3 tūkst. Lt, Panevėžio – 153 766,4 tūkst. Lt. Tik Vilniaus administracija per 2008 metus apskaitoje neužregistravo nė vieno žemės sklypo.

Pažymėtina, kad apskričių viršininkai įsakymais patvirtino žemės sklypų registravimo apskaitoje tvarkas. Dauguma administracijų po finansinės atskaitomybės sudarymo skubiai ėmėsi priemonių ir ištaisė audito ataskaitose nurodytas žemės sklypų apskaitos klaidas (Utenos administracija informavo, kad kiekvienam žemės sklypui suformuota atskira kortelė, Klaipėdos, Telšių ir Alytaus administracijos apskaitoje užregistravo žemės sklypus, kurie nebuvo įtraukti į apskaitos registrus, Klaipėdos ir Alytaus administracijos patikslino duomenis apie apskaitoje užregistruotų žemės sklypų vertę).

Auditoriams rekomendavus, administracijose iki metinės finansinės atskaitomybės sudarymo ištaisyta dalis reikšmingų klaidų ir neatitikimų, kurie galėjo turėti įtakos finansinių ataskaitų teisingumui.

Auditoriams rekomendavus, administracijos per 2008 metus atstatė 1 820,5 tūkst. Lt valstybės turto, t. y. iki finansinės atskaitomybės sudarymo apskaitoje užregistravo ir finansinėse ataskaitose nurodė:

▪ 1 471,6 tūkst. Lt nepagrįstai iš apskaitos nurašytą turtą – nebaigtus statyti valymo įrenginius (Kauno administracija);

▪ 129,1 tūkst. Lt finansinį turtą – dalininko įnašą į viešosios įstaigos kapitalą (Telšių administracija);

▪ 219,8 tūkst. Lt padidino ilgalaikio turto vertę, kuris apskaitoje buvo netinkamai registruotas 147,5 tūkst. Lt likutine verte (Klaipėdos administracija).

Auditoriams nustačius teisės aktų pažeidimus, administracijos ėmėsi priemonių ir po finansinės atskaitomybės sudarymo į valstybės biudžetą iš viso gražino 83,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, iš jų:

▪ 75,3 tūkst. Lt rangovui už gyvenamųjų namų statybos darbus sumokėtą didesnę pridėtinės vertės mokesť (Utenos administracija);

▪ 7,9 tūkst. Lt atlygino materialinę žalą, neteisėtai panaudojus biudžeto asignavimus darbo užmokesčiui ir vienkartinėms išmokoms mokėti (Telšių administracija – 2,7 tūkst. Lt, Panevėžio – 1,6 tūkst. Lt, Utenos – 3,2 tūkst. Lt, Kauno – 0,4 tūkst. Lt).

Pažymėtina, kad Vilniaus ir Klaipėdos administracijos taip pat ėmėsi priemonių ir numatė terminus padarytai materialinei žalai (Vilniaus administracija – 0,6 tūkst. Lt, Klaipėdos – 5,8 tūkst. Lt) atlyginti, išskaitant iš darbuotojų darbo užmokesčio.

Utenos ir Klaipėdos administracijos pavaldžioms įstaigoms sumažino (iš viso 34,8 tūkst. Lt) 2009 m. biudžeto asignavimus dėl 2008 metais nepagrįstai sumokėtų avansinių mokėjimų už būsimas pajamų mokesčio ir socialinio draudimo įmokų išlaidas (Klaipėdos administracija – 21,2 tūkst. Lt, Utenos – 13,2 tūkst. Lt).

Administracijos ėmėsi priemonių ir įgyvendino dalį 2007 metų finansinio audito metu pateiktų ir neįgyvendintų rekomendacijų dėl buvusios SDAALR turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo:

Nekilnojamojo turto registre užregistruotos nekilnojamojo turto panaudos sutartys; turtas, kuris buvo neteisėtai išnuomotas, įtrauktas į privatizuojamų objektų sąrašą (Kauno administracija), netinkamu naudoti pripažintas turtas parduotas aukcione ir nurašytas; sudarytos žemės sklypų, kuriuose yra apskrities patikėjimo teise valdomi iš buvusios SDAALR perimti pastatai ir statiniai, panaudos sutartys su Utenos techninio sporto klubu, Zarasų aeroklubu, Muitinės kriminaline tarnyba ir Lietuvos policijos logistikos centru ir žemės nuomos sutartis su UAB „Anykščių techninio sporto klubas“ (Utenos administracija); Civilinės aviacijos administracijoje orlaivių savininku yra įregistruota administracija, naudotoju – Alytaus aeroklubas; su Lietuvos aeroklubu pasirašytas turto perdavimo–priėmimo aktas; Alytaus aeroklubu naudojami pastatai ir statiniai, dėl kurių teisinės registracijos vyko teisminiai ginčai, pasibaigus teismams, įregistruoti administracijos apskaitoje ir Nekilnojamojo turto registre administracijos vardu, su Alytaus aeroklubu pasirašyta turto panaudos sutartis; Nekilnojamojo turto registre įregistruotas statinys, kuris nebuvo įtrauktas į inventorizavimo aprašą, neužregistruotas apskrities apskaitos registruose ir Nekilnojamojo turto registre (Alytaus administracija), su Lietuvos techninio sporto draugija sudaryta valstybinės žemės panaudos sutartis (Telšių administracija). Administracijos dalies rekomendacijų dėl buvusios SDAALR turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo iki šiol neįgyvendino. Pažymėtina, kad Kūno kultūros ir sporto departamentas parengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą „Dėl technikos sporto

šakų sistemai priklausančių valstybės ir savivaldybių institucijų ir kitų juridinių asmenų, toliau pagal panaudos sutartis technikos sporto šakų plėtojimo tikslais naudojančių Savanoriškosios draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti turta pagal šio turto tikslinę paskirtį sąrašo patvirtinimo“, kuris derinamas su apskričių viršininkais. Šiame projekte buvusios SDAALR turto panaudos gavėjai numatyti sporto klubai, su kuriais bus sudaromos turto panaudos sutartys valstybės turto panaudą šiuo metu reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

Valstybės kontrolei pasiūlius, reglamentuota išskolinimo už išsimokėtinai parduotus žemės sklypus apskaita – Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr.1K-423 patikslintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės.

2. Reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai

Pastebėjimai

Ne visose administracijose efektyviai valdomi rizikos veiksniai, vidaus kontrolės priemonės ne visada užtikrina, kad reikšmingos klaidos būtų laiku nustatytos ir ištaisytos apskaitoje ir finansinėje atskaitomybėje, kad valstybės turtas ir lėšos būtų valdomi, naudojami ir jais disponuojama teisėtai.

Administracijų ir joms pavaldžių įstaigų vyriausieji buhalteriai arba apskaitos tarnybų vadovai ne visada tinkamai vykdo išankstinę finansų kontrolę.

Administracijų vadovai turėtų daugiau dėmesio skirti rizikos veiksniams nustatyti ir juos valdyti, finansų kontrolės efektyvumui gerinti, kad būtų užtikrintas žemės apskaitos ir finansinės atskaitomybės teisingumas, valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo ir disponavimo jais, viešųjų pirkimų teisėtumas.

Apibendrinus administracijose atliktų valstybinių finansinių (teisėtumo) auditų rezultatus pastebėta, kad administracijų vadovai skyrė nepakankamai dėmesio rizikos veiksniams valdyti, administracijose nustatytos vidaus kontrolės procedūros ne visada buvo pakankamos ir veiksmingos.

Ne visose administracijose vidaus kontrolės sistema užtikrina, kad administracijų ir joms pavaldžių įstaigų apskaitoje ir administracijų suvestinėje finansinėje atskaitomybėje būtų išvengta reikšmingų klaidų ar jos būtų laiku pastebėtos ir ištaisytos:

▪ Apskričių viršininkai įsakymais patvirtino žemės sklypų registravimo apskaitoje tvarkas, tačiau administracijose sukurtos vidaus kontrolės priemonės ne visais atvejais užtikrina, kad apskaitoje būtų užregistruoti visi žemės sklypai ir būtų nurodyti teisingi duomenys apie jų vertę (Klaipėdos, Telšių, Alytaus, Tauragės, Panevėžio, Vilniaus, Utenos administracijos);

▪ Administracijų darbuotojų vykdomos finansų kontrolės procedūros, sudarant suvestinę finansinę atskaitomybę pagal pavaldžių įstaigų pateiktus finansinių ataskaitų duomenis, ne visais atvejais veiksmingos, pavaldžių įstaigų finansinė atskaitomybė nepakankamai analizuojama. Pavaldžios įstaigos nesilaikė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių ir Valstybės ir

savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos, todėl pateikė klaidingus duomenis finansinėse ataskaitose, o reikšmingos klaidos, turėjusios poveikį suvestinei finansinei atskaitomybei, nebuvo nustatytos ir laiku ištaisytos (Alytaus, Utenos, Vilniaus administracijos).

Administracijų ir pavaldžių įstaigų vadovai ne visada tinkamai prižiūri, kaip valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip juo disponuojama, o sukurtos vidaus kontrolės priemonės ne visais atvejais yra veiksmingos:

- Vidaus kontrolės priemonės ne visais atvejais užtikrina, kad valstybės turtas būtų tinkamai valdomas, naudojamas ir disponuojama juo: valstybei nuosavybės teise priklausančios patalpos perduotos neatlygintinai naudotis privačiai bendrovei (Vilniaus administracija); Nekilnojamojo turto registre neužregistruotas nekilnojamas turtas (Klaipėdos administracija); neprieštarauta, kad viešoji įstaiga privačiai bendrovei suteiktų teisę naudotis valstybės turtu kaip bendru partnerių naudojamu turtu jungtinės sutarties tikslams pasiekti, nors tai draudžia Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas (Telšių administracija).

Administracijų ir pavaldžių įstaigų vadovai ne visada tinkamai prižiūri valstybės biudžeto lėšų naudojimą, o sukurtos vidaus kontrolės priemonės ne visais atvejais yra veiksmingos:

- Viešųjų pirkimų srityje – statybos rangos sutartys sudarytos nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo, pakeistos pirkimo dokumentuose nustatytos pirkimo sąlygos, užsakovo rezervo panaudojimui nenustatytos kainodaros taisyklės, darbai įsigyti netaikant įstatyme nustatytų procedūrų, neteisėtai įsigyti papildomi statybos darbai, pasirinktas netinkamas pirkimo būdas sudarant mokinių maitinimo sutartį įprastos komercinės praktikos būdu, nevedama pirkimo verčių apskaita, kai kuriais atvejais už žemės reformos žemėtvarkos darbus sumokėta ne sutartyse numatytomis kainomis (Vilniaus, Kauno administracijos).

- Darbo užmokesčio srityje – klaidingai skaičiuotas vidutinis darbo užmokestis (Kauno, Klaipėdos, Vilniaus administracijos), darbuotojams darbo užmokestis apskaičiuotas ir išmokėtas nesilaikant teisės aktų nuostatų (Klaipėdos, Utenos, Vilniaus, Telšių, Kauno, Panevėžio administracijos).

Vyriausieji buhalteriai arba apskaitos tarnybų vadovai pagal Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymą⁹ ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos organizavimo taisyklės¹⁰ yra atsakingi už išankstinę finansų kontrolę.

Administracijų ir joms pavaldžių įstaigų vyriausieji buhalteriai arba apskaitos tarnybų vadovai, vykdydami išankstinę finansų kontrolę, ne visada užtikrina, kad ūkinės operacijos būtų teisėtos, dokumentai, susiję su ūkinės operacijos atlikimu, būtų tinkamai parengti:

⁹ Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas, 2002-12-10 Nr. IX-1253, 4 str. 6 d. 3 p.

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005-05-25 įsakymas Nr.1K-170, 20 p.

- socialinio draudimo ir pajamų mokesčio įmokų avansiniai mokėjimai buvo atliekami, nesant faktines išlaidas pagrindžiančių dokumentų (Utenos, Klaipėdos administracijos);
- asignavimai panaudoti ne pagal paskirtį, nes sumokėta už kitų įstaigų komunalines paslaugas (Vilniaus administracija);
- išlaidos apmokėtos nesilaikant Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos (Utenos, Vilniaus administracijos).

Nurodyti vidaus kontrolės trūkumai rodo, kad ne visose administracijose sukurta vidaus kontrolė yra pakankamai efektyvi. Pagal įstatymą¹¹ viešojo juridinio asmens vadovas yra atsakingas už efektyvios vidaus kontrolės, įskaitant finansų kontrolę, sukūrimą, jos veikimą ir tobulinimą ir užtikrina, kad kuriant vidaus kontrolę viešajame juridiniame asmenyje būtų atsižvelgta į teisės aktų, viešojo juridinio asmens strateginių planų, procedūrų, darbo reglamentų (vidaus darbo tvarkos taisyklių), sutarčių laikymąsi, veiklos ir finansinės informacijos patikimumą, veiklos veiksmingumą.

Valstybės kontrolė administracijų ir joms pavaldžių įstaigų vadovams teikė rekomendacijas dėl vidaus kontrolės sistemos tobulinimo, siekiant teisėtai ir efektyviai valdyti ir naudoti jiems patikėtą valstybės turtą, užtikrinti finansinių ir kitų ataskaitų tikslumą ir patikimumą, valstybės biudžeto lėšų naudojimo teisėtumą. Administracijų ir joms pavaldžių įstaigų vadovai ėmėsi priemonių dėl papildomų vidaus kontrolės procedūrų sukūrimo ar nustatytų vidaus kontrolės procedūrų stiprinimo, rekomendacijas įgyvendino arba numatė terminus ir būdus joms įgyvendinti.

Atsižvelgiant į audito metu nustatytas reikšmingas klaidas ir neatitikimus, Valstybės kontrolės nuomone, administracijų vadovai turėtų skirti daugiau dėmesio rizikos veiksniams nustatyti ir jiems valdyti, finansų kontrolei tobulinti, kad būtų užtikrintas žemės apskaitos ir finansinės atskaitomybės teisingumas, valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo ir disponavimo jais, viešųjų pirkimų teisėtumas.

3. Klaidos apskaitoje ir finansinėje atskaitomybėje

Pastebėjimas

Dėl audito metu administracijose nustatytų reikšmingų klaidų finansinėse atskaitose septynioms iš aštuonių audituotų administracijų buvo pareikšta sąlyginė nuomonė.

Apibendrinus administracijose atliktus 2008 metų valstybinius finansinius (teisėtumo) audito rezultatus, nustatytos valstybės lėšų ir turto, valdomo patikėjimo teise, apskaitos klaidos, turėjusios reikšmingą poveikį finansinei atskaitomybei.

Dėl patikėjimo teise valdomų valstybinės žemės sklypų apskaitos

Pagal Žemės įstatymą¹² apskričių viršininkai yra apskrities teritorijoje esančios valstybinės žemės patikėtiniai, išskyrus žemę, kuri patikėjimo teise įstatymų nustatyta tvarka yra perduota kitiems subjektams. Valstybės įmonės Registrų centro išduodamuose valstybinės žemės sklypų pažymėjimuose valstybinės žemės patikėtiniais nurodomos administracijos.

Pagal Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių¹³ nuostatas administracijos turi apskaityti visus žemės sklypus, tačiau nėra reglamentuota, kokia verte žemės sklypai turi būti registruojami apskaitoje.

Administracijos apskaitoje registruoja žemės sklypus skirtinga verte: pagal Žemės įvertinimo metodiką¹⁴ apskaičiuota neindeksuota žemės verte (Kauno, Klaipėdos, Telšių, Panevėžio administracijos), indeksuota verte (Vilniaus administracija), dalį žemės sklypų indeksuota, dalį – neindeksuota verte (Alytaus, Tauragės administracijos), dalį žemės sklypų indeksuota, dalį – vidutine rinkos verte pagal Nekilnojamojo turto registro duomenis (Utenos administracija).

Pažymėtina, kad 2010 m. sausio 1 d. pradėjus taikyti Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, žemės sklypai apskaitoje bus registruojami tikraja verte.

6 lentelė. Administracijų apskaitoje užregistruoti patikėjimo teise valdomi valstybinės žemės sklypai

Eil. Nr.	Apskrities viršininko administracija	2008-01-01 apskaitoje užregistruota žemės sklypų		Per 2008 metus užregistruota žemės sklypų		2008-12-31 apskaitoje užregistruota žemės sklypų	
		Kiekis, vnt.	Vertė, tūkst. Lt	Kiekis, vnt.	Vertė, tūkst. Lt	Kiekis, vnt.	Vertė, tūkst. Lt
1.	Vilniaus	1	1004,7	0	0	1	1004,7
2.	Kauno	628	85366,3	19977	633131,0	20585	718497,3
3.	Utenos	11	601,5	5967	243522,3	5978	244123,8
4.	Alytaus	23	13884,3	4186	162650,5	4209	176534,8
5.	Klaipėdos	572	222743,3	3976	479733,5	4548	702476,8
6.	Tauragės	14	790,3	394	11672,3	408	12462,6
7.	Telšių	359	26833,4	4952	70228,0	5311	97061,4
8.	Panevėžio	456	65330,9	22816	153766,4	23272	219097,3
	Iš viso	2064	416554,7	62268	1754704,0	64312	2171258,7

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Auditoriai negalėjo pritaikyti jokių audito procedūrų žemės sklypų apskaitos srityje ir patvirtinti suvestiniuose išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balansuose nurodytų:

¹¹ Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas, 10 str. 1 ir 3 p.

¹² Lietuvos Respublikos žemės įstatymas (2004-01-27 redakcija Nr. IX-1983), 7 str. 1 d.

¹³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės (su vėlesniais pakeitimais), 15 p. ir 21.1.1 p.

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-02-24 nutarimas Nr. 205 (su vėlesniais pakeitimais).

▪ 254 807,7 tūkst. Lt ilgalaikio materialiojo turto, jo nusidėvėjimo ir ilgalaikio turto fondo likučių metų pabaigoje tikslumo ir teisingumo Vilniaus administracijoje, nes apskaitoje nebuvo užregistruoti žemės sklypai (išskyrus 1 žemės sklypą, esantį po patikėjimo teise valdomais pastatais).

▪ 54 559,7 tūkst. Lt ilgalaikio materialiojo turto ir 43 472,7 tūkst. Lt jo fondo likučių metų pabaigoje tikslumo ir teisingumo Tauragės administracijoje, nes apskaitos registruose nebuvo užregistruotų žemės sklypų, kurie perduoti kitiems subjektams pagal nuomos sutartis, ir žemės sklypų, kurie nėra išnuomoti ar kitaip perduoti tretiesiems asmenims.

▪ 243 181,96 tūkst. Lt žemės sklypų likučio metų pabaigoje tikslumo ir teisingumo Utenos administracijoje, nes 5 961 valdomas patikėjimo teise ar perduotas pagal nuomos arba panaudos sutartis žemės sklypas apskaitoje nurodytas vienu įrašu.

Finansinėje atskaitomybėje klaidingai nurodytas ilgalaikio materialiojo turto ir jo fondo likutis metų pabaigoje, nes administracijų apskaitos registruose nebuvo užregistruotų žemės sklypų arba duomenys apie jų vertę buvo neteisingi:

▪ Telšių administracijoje – 1 837,6 tūkst. Lt mažesnis ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio turto fondo likutis, nes apskaitos registruose neužregistruoti 25 žemės sklypai;

▪ Klaipėdos administracijoje – 38,9 tūkst. Lt mažesnis ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio turto fondo likutis, nes apskaitoje neužregistruoti 3 žemės sklypai (327,9 tūkst. Lt vertės) ir netinkamai užregistruota 4 žemės sklypų vertė (289,0 tūkst. Lt didesnė);

▪ Alytaus administracijoje – 18,7 tūkst. Lt didesnis ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio turto fondo likutis, nes apskaitoje neužregistruoti 6 žemės sklypai (45,0 tūkst. Lt vertės) ir netinkamai užregistruota 4 žemės sklypų vertė (63,7 tūkst. Lt didesnė);

▪ Panevėžio administracijoje – 2 193,0 tūkst. Lt didesnis ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio turto fondo likutis, nes apskaitos registruose dalis žemės sklypo (2 193,0 tūkst. Lt vertės) užregistruota du kartus.

Dėl to, kad ne visi suformuoti žemės sklypai buvo užregistruoti apskaitos registruose, auditoriai negalėjo patvirtinti, kiek žemės sklypų Vilniaus, Alytaus, Klaipėdos, Telšių ir Tauragės administracijose iš viso suformuota ir neužregistruota apskaitoje.

Dėl kitų klaidų apskaitoje ir finansinėje atskaitomybėje

Auditoriai negalėjo pritaikyti jokių audito procedūrų ir patvirtinti:

▪ Vilniaus administracijos suvestiniame Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balanse nurodytų 551,9 tūkst. Lt „Atsiskaitymas su kitais debitoriais ir kreditoriais“ (aktyvo 38 eil.) ir 30,8 tūkst. Lt „Kiti fondai“ (pasyvo 58 eil.) likučių metų pabaigoje tikslumo ir teisingumo, nes apskaitoje neužregistruotas debetinis įsiskolinimas už parduotus išsimokėtinai žemės sklypus ir sutartyje nustatytais terminais apskaičiuotos palūkanos;

▪ Utenos administracijos suvestiniame Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balanse nurodytos 344,9 tūkst. Lt likučių sumos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje teisingumo, nes administracijai pavaldi biudžetinė įstaiga Utenos pensionatas nesilaikė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių. Koreguojant sąskaitas ši suma gali keistis, nes, atlikus tinkamus dvejybinius įrašus pagal apskaitos principus ir taisykles, kai kurių sąskaitų likučiai gali didėti arba mažėti;

▪ Dėl 2007 metų finansinio (teisėtumo) audito metu Klaipėdos administracijai pavaldžioje įstaigoje viešojoje Ievos Simonaitytės bibliotekoje nustatytų faktų vyksta ikiteisminis tyrimas. Dėl šios priežasties auditoriai negalėjo numatyti, kokia bus bylos baigtis ir ar tai turės poveikį Klaipėdos administracijos 2008 metų finansinei atskaitomybei.

Finansinėje atskaitomybėje klaidingai nurodyta:

▪ 973,0 tūkst. Lt mažesnis ilgalaikio materialiojo turto, jo nusidėvėjimo ir ilgalaikio turto fondo likutis, nes esminio pagerinimo darbų (rekonstravimo) išlaidomis nepadidinta patikėjimo teise valdomo pastato įsigijimo vertė (Telšių administracija);

▪ 24,0 tūkst. Lt mažesnis išlaidų iš biudžeto ir finansavimo iš biudžeto likutis, nes 2008 metų pabaigoje sąskaitos uždarytos didesne faktinių išlaidų suma, kuriai padengti nebuvo gauta ir panaudota lėšų (Alytaus administracijai pavaldi įstaiga Alytaus valstybiniai vaikų globos namai);

▪ 13,9 tūkst. Lt didesnės prekių ir paslaugų naudojimo išlaidos dėl neteisėtai panaudotų asignavimų kitų įstaigų išlaidoms padengti (Vilniaus administracija);

▪ 490,2 tūkst. Lt klaidingai nurodytos kasinės ir faktinės išlaidos, nesilaikant Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos: 282,2 tūkst. Lt didesnės kitų paslaugų ir ta pačia suma mažesnės ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto nuomos išlaidos (Vilniaus administracija); 148,1 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio, 25,0 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų, 0,7 tūkst. Lt kitų prekių ir 34,2 tūkst. Lt ilgalaikio materialiojo turto einamojo remonto išlaidos, 165,8 tūkst. Lt mažesnės asignavimų valdytojo pervedamos lėšos nepavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams pavedimams vykdyti, 7,7 tūkst. Lt darbdavių socialinės paramos, 0,3 tūkst. Lt kompiuterinės programinės įrangos ir 34,2 tūkst. Lt kito materialiojo turto įsigijimo išlaidos (Utenos administracija ir jai pavaldžios įstaigos Utenos ir Molėtų vaikų globos namai, Dusetų specialioji mokykla, Utenos specialiojo ugdymo ir užimtumo centras, Aknystos pensionatas);

▪ 306 tūkst. Lt Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. 6) netinkamai nurodytas debetinis įsiskolinimas už statybos darbus (Vilniaus administracijai pavaldi įstaiga Vilniaus apskrities sutrikusio vystymosi kūdikių namai).

Auditų metu surinkti įrodymai ir ankstesnėse pastraipose išdėstyti dalykai turėjo reikšmingos įtakos Valstybės kontrolės auditorių nuomonei dėl administracijų suvestinių finansinių atskaitomybių

parengimo ir pateikimo pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius biudžetinių įstaigų buhalterinę apskaitą ir finansinės atskaitomybės sudarymą:

- *sąlyginė nuomonė* pareikšta Alytaus, Klaipėdos, Panevėžio, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus administracijoms;
- *besąlyginė nuomonė* pareikšta Kauno administracijai, nes auditoriai jai neturėjo reikšmingų pastabų dėl suvestinės finansinės atskaitomybės parengimo ir pateikimo.

4. Valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo pažeidimai

Pastebėjimas

Dėl administracijose nustatytų Lietuvos Respublikos teisės aktų pažeidimų ir klaidų valdant, naudojant ir disponuojant valstybės lėšomis ir turtu šešioms iš aštuonių audituotų administracijų pareikšta sąlyginė nuomonė.

Valstybės kontrolės auditoriai, 2008 metais įvertinę valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą, nustatė Lietuvos Respublikos teisės aktų pažeidimų.

Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimai:

- Sudarant pirkimo sutartis pakeistos pirkimo dokumentuose nustatytos pirkimo sąlygos: avansų mokėjimo sąlygos, darbų atlikimo terminai (Kauno administracija); avanso mokėjimas (Vilniaus administracijai pavaldi įstaiga Vilniaus apskrities sutrikusio vystymosi kūdikių namai); pirkimo sutartyse numatyta, kad pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu gali būti keičiamos (Kauno administracija);
- Statybos darbams atlikti sudarytos sutartys neatitiko laimėjusio konkursą rangovo pasiūlymo visiems statybos darbams atlikti ir šio konkurso sąlygų, pagal kurias pirkimo objektas nebuvo suskirstytas į dalis, kurių kiekvienai būtų numatyta sudaryti atskiras pirkimo sutartis (Kauno administracija);
- Sudarytoje sutartyje statybos darbams atlikti nepagrįstai numatyta 30 000,00 Lt išlaidų už projekto vykdymo, statybos techninės priežiūros paslaugas, kurių rangovas neatlieka (Kauno administracija);
- Sudarytoje rangos sutartyje užsakovo rezervo panaudojimui nenustatytos kainodaros taisyklės (Kauno administracijai pavaldi įstaiga Vilijampolės vaikų ir jaunimo pensionatas);
- Statybos darbai už 285 653,09 Lt įsigyti netaikant įstatyme nustatytų pirkimų procedūrų (Vilniaus administracijai pavaldi įstaiga Čiobiškio vaikų socializacijos centras);

- Neskelbiamų derybų būdu buvo įsigyti papildomi administracinio pastato rekonstravimo darbai už 369 620,0 Lt ir papildomai sudarytos sutarties kaina viršijo įstatyme nustatytą 15 proc. pradinės pirkimo sutarties kainą daugiau negu 100 proc. (Kauno administracija); papildomi statybos darbai įsigyti už 500 537 Lt netaikant nustatytų neskelbiamoms deryboms pirkimo procedūrų (Kauno administracijai pavaldi įstaiga Kėdainių pensionatas); nepaskelbtas informacinis pranešimas apie papildomų statybos darbų pirkimą (Kauno administracijai pavaldi įstaiga Vilijampolės vaikų ir jaunimo pensionatas); 425 000 Lt vertės papildomi statybos darbai įsigyti netaikant supaprastintiems pirkimams nustatytų procedūrų (Vilniaus administracija);
- Neskaiciuojamos pirkimo vertės ir nevertinamos numatomų sudaryti pirkimo sutarčių preliminarios vertės, todėl auditoriai neturėjo galimybės įsitikinti, ar visais atvejais pasirinkti tinkami įprastos komercinės praktikos ir mažos vertės pirkimų būdai (Vilniaus administracija);
- Žemėtvarkos darbų sutartyse nenustatyti sutarčių galiojimo terminai, nenumatyta, kad pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu negali būti keičiamos, ir neužtikrinta, kad sutartyse būtų nustatyta kaina ar kainodaros taisyklės pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos patvirtintą metodiką, kai kuriais atvejais už žemės reformos žemėtvarkos darbus sumokėta ne sutartyse numatytais kainomis (Vilniaus administracija);
- Pasirinktas netinkamas pirkimo būdas – sudarant mokinių maitinimo sutartį įprastos komercinės praktikos būdu, viršyta įstatyme nustatyta šioms paslaugoms pirkti 75 tūkst. Lt riba (Vilniaus administracijai pavaldi įstaiga Eitminiškių vidurinė mokykla);

Teisės aktų pažeidimai ir neatitikimai naudojant valstybės biudžeto lėšas darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui:

- Auditoriai negalėjo nustatyti, ar 216,2 tūkst. Lt darbo užmokesčio už pasėlių laukų ribų žymėjimą ir 67,0 tūkst. Lt nuo jo apskaičiuotų socialinio draudimo įmokų buvo apskaičiuota ir išmokėta vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 8 d. nutarimu Nr. 511, neviršijant nustatytų tarnybinių atlyginimų koeficientų dydžio, nes su darbuotojais sudarytose darbo sutartyse buvo nustatytas užmokestis pagal įkainį už įbraižytą žemėlapi, nepagrindžiant jo dydžio tarnybinių atlyginimų koeficientais ar bazinio valandinio atlygio koeficientais (Vilniaus administracija);
- Auditoriai negalėjo patvirtinti 12,6 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 3,9 socialinio draudimo įmokų panaudojimo teisėtumo, nes nebuvo nurodyta, už kokius papildomus darbus skirti darbuotojams priedai (Klaipėdos administracijai pavaldi įstaiga viešoji Ievos Simonaitytės biblioteka);
- Auditoriai negalėjo patvirtinti 7,0 tūkst. Lt ligos pašalpų, 202,1 tūkst. Lt darbo užmokesčio už kasmetines atostogas ir 62,6 tūkst. Lt nuo jo apskaičiuotų socialinio draudimo įmokų teisingumo, nes vidutinis darbo užmokestis buvo skaičiuojamas nesilaikant Darbuotojo ir valstybės tarnautojo

vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo¹⁵ (Vilniaus administracijai pavaldi įstaiga Vilniaus 1-ieji vaikų globos namai, Kauno administracijai pavaldžios įstaigos Juozo Naujalio muzikos gimnazija ir Sporto medicinos centras);

▪ 15,2 tūkst. Lt per mažai apskaičiuota darbo užmokesčio už kasmetines atostogas, kompensacijų už nepanaudotas atostogas ir išeitinių išmokų, nes vidutinis darbo užmokestis buvo skaičiuojamas nesilaikant Darbuotojo ir valstybės tarnautojo vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo¹⁶ (Klaipėdos administracijai pavaldi įstaiga viešoji Ievos Simonaitytės biblioteka);

▪ 14,3 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 4,4 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų buvo apskaičiuota ir išmokėta pažeidžiant teisės aktų reikalavimus ir taip padaryta iš viso 18,7 tūkst. Lt materialinė žala: 5,8 tūkst. Lt darbo užmokesčio apskaičiuota pažeidžiant Kultūros įstaigų darbuotojų tarnybinių atlyginimų ir kitas darbo apmokėjimo sąlygas¹⁷, nes darbuotojams buvo nustatyti didesni tarnybinio atlyginimo koeficientai (Klaipėdos administracijai pavaldi įstaiga viešoji Ievos Simonaitytės biblioteka); 0,5 tūkst. Lt darbo užmokesčio apskaičiuota pažeidžiant Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašus¹⁸ (Kauno administracijai pavaldi įstaiga Juozo Naujalio muzikos gimnazija); 1,3 tūkst. Lt darbo užmokesčio įstaigų vadovams apskaičiuota nesant apskrities viršininko ar jo įgalioto asmens priimto sprendimo dėl priedų skyrimo, taigi pažeistas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas¹⁹, 0,3 tūkst. Lt darbo užmokesčio per daug apskaičiuota dėl skaičiavimo klaidų (Panevėžio administracijai pavaldžios įstaigos Sporto medicinos centras ir Obelių vaikų globos namai); 0,6 tūkst. Lt vienkartinė pinigine išmoka paskirta vestuvių proga, t. y. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime²⁰ nenumatytu atveju (Vilniaus administracijai pavaldi įstaiga Eitminiškių vidurinė mokykla); 2,6 tūkst. Lt vienkartinės pinigines išmokos apskaičiuotos 100 proc. viršijant darbuotojui nustatytą tarnybinio atlyginimo dydį, taigi pažeistas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas²¹, 0,1 tūkst. Lt darbo užmokesčio per daug apskaičiuota dėl skaičiavimo klaidų (Telšių administracijai pavaldi įstaiga Plungės specialioji mokykla); 2,4 tūkst. Lt darbo užmokesčio mokyklos direktoriui apskaičiuota nesant apskrities viršininko ar jo įgalioto asmens priimto sprendimo dėl priedo skyrimo, taigi pažeistas Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo

¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-05-27 nutarimas Nr. 650 „Dėl Darbuotojo ir valstybės tarnautojo vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

¹⁶ Ten pat.

¹⁷ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 1999-06-30 įsakymas Nr. 248 „Dėl kultūros įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

¹⁸ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008-08-04 įsakymu Nr. ISAK-2300 patvirtintas Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašas, 31 p.; 2007-12-20 įsakymu Nr. ISAK-2532 patvirtintas Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašas (su vėlesniais pakeitimais), 23.1 p.

¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“.

²⁰ Ten pat.

tvarkos aprašas, 0,8 tūkst. Lt darbo užmokesčio už kasmetines atostogas per daug apskaičiuota dėl skaičiavimo klaidų (Utenos administracijai pavaldi įstaiga Dusetų specialioji mokykla). Nuo neteisėtai apskaičiuoto darbo užmokesčio atitinkamai apskaičiuota iš viso 4,4 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų.

Kiti teisės aktų pažeidimai ir neatitikimai naudojant valstybės biudžeto lėšas:

▪ Vilniaus administracijai pavaldi įstaiga Eitminiškių vidurinė mokykla įsigijo administracinio pastato patalpas ir išsinuomojo patalpas mokyklos administracinėms funkcijoms vykdyti, pažeisdama Žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamųjų daiktų pirkimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimų tvarkos aprašą;

▪ Vilniaus administracijai pavaldi įstaiga Čiobiškio vaikų socializacijos centras, rekonstrukcijos būdu atnaujindamas šilumos tinklus, nesivadovavo teisės aktuose nustatyta valstybės ilgalaikio turto atnaujinimo tvarka ir įsigydamas statybos darbus prisiėmė 285 653,09 Lt skolinius įsipareigojimus, taip pažeisdamas Biudžeto sandaros įstatymą;

▪ Utenos administracijai pavaldi biudžetinė įstaiga Molėtų vaikų globos namai, pažeisdami teisės aktų reikalavimus, už gyvenamųjų namų statybos darbus sumokėjo 75,3 tūkst. Lt daugiau pridėtinės vertės mokesčio;

▪ Panevėžio administracija nesivadovavo Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, nes 2008 metų pabaigoje susidariusi 167,0 tūkst. Lt kreditinį įsiskolinimą turto įsigijimui padengė iš sutaupytų lėšų kitoms programoms finansuoti, nepatikslinusi sąmatų;

▪ 42,5 tūkst. Lt avansiniai mokėjimai už būsimas 2009 metų išlaidas atlikti nepagrįstai ir nesant apskaitos dokumentų, taigi nesilaikant Buhalterinės apskaitos įstatymo (13,2 tūkst. Lt – Utenos administracijai pavaldžios biudžetinės įstaigos Utenos specialiojo ugdymo ir užimtumo centras ir Utenos vaikų globos namai, 21,2 tūkst. Lt – Klaipėdos administracija ir jai pavaldžios įstaigos Klaipėdos vaikų globos namai „Smiltelė“, Saugų vaikų globos namai, Klaipėdos priklausomybės ligų centras, Palangos sanatorinė mokykla, Padvarių pensionatas, Klaipėdos sporto medicinos centras, Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorija, 8,1 tūkst. Lt – Alytaus administracijai pavaldi biudžetinė įstaiga Valkininkų vaikų globos namai „Spengla“);

▪ Panevėžio apskrities viršininko įsakymu nustatytos asmenų grupės, kurioms medicininės paslaugos teikiamos valstybės biudžeto lėšomis, neatitinka Profilaktinių sveikatos tikrinimų rūšių ir apmokėjimo tvarkos²². Administracijai pavaldžioje įstaigoje Panevėžio sporto medicinos centre neteisėtai nustatytas ir imamas mokestis už sportuojančių studentų ir kitų asmenų profilaktinį sveikatos patikrinimą ir sportuojančių asmenų sveikatos patikrinimo pažymų išdavimą.

²¹ Ten pat.

Teisės aktų pažeidimai valdant, naudojant ir disponuojant valstybės turtu:

- Vilniaus administracijai pavaldi įstaiga Čiobiškio vaikų socializacijos centras, pažeisdamas Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą, leido privačiai bendrovei neatlygintinai naudotis valstybei nuosavybės teise priklausančiomis patalpomis;
- Klaipėdos administracija, nesilaikydama Nekilnojamojo turto registro įstatymo, Nekilnojamojo turto registre neužregistravo nekilnojamojo turto (pastato ir kiemo rūšio);
- Telšių apskrities ligoninė privačiai bendrovei suteikė teisę naudotis valstybės turtu kaip bendru partnerių naudojamu turtu jungtinės sutarties tikslams pasiekti. Telšių administracija, būdama šio valstybės turto patikėtinė, neužtikrino Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu jai pavestos valstybės turto naudojimo kontrolės.

Dėl 2007 metų finansinio (teisėtumo) audito metu Klaipėdos administracijai pavaldžioje įstaigoje viešojoje Ievos Simonaitytės bibliotekoje nustatytų faktų vyksta ikiteisminis tyrimas. Dėl šios priežasties auditoriai negalėjo numatyti, kokia bus bylos baigtis ir ar tai turės poveikį Klaipėdos administracijai 2008 metais skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumui.

Ankstesnėse pastraipose nurodyti reikšmingi Lietuvos Respublikos teisės aktų pažeidimai ir neatitikimai turėjo įtakos auditorių nuomonei dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo:

- *sąlyginė nuomonė* pareikšta Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Telšių, Utenos ir Vilniaus administracijoms;
- *besąlyginė nuomonė* pareikšta Alytaus ir Tauragės administracijoms.

5. Priimti sprendimai dėl nustatytų reikšmingų teisės aktų pažeidimų

Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas priėmė tris sprendimus dėl nustatytų reikšmingų teisės aktų pažeidimų:

- Vilniaus apskrities viršininkui 2009 m. liepos 16 d. sprendimu Nr. SP-35 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Vilniaus apskrities viršininko administracijoje“ buvo nurodyti reikšmingi teisės aktų pažeidimai administracijoje ir pavaldžiose įstaigose: Eitminiškių vidurinėje

---

²² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000-05-31 įsakymas Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ (su vėlesniais pakeitimais).

mokykloje ir Čiobiškio vaikų socializacijos centre, dėl kurių viršininkas buvo įpareigotas teisės aktų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn.

■ Kauno apskrities viršininkui 2009 m. liepos 13 d. sprendimu Nr. SP-33 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Kauno apskrities viršininko administracijoje“ buvo nurodyti reikšmingi teisės aktų pažeidimai administracijoje ir pavaldžiose įstaigose: Vilijampolės vaikų ir jaunimo pensionate ir Kėdainių pensionate, dėl kurių viršininkas buvo įpareigotas teisės aktų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn.

■ Panevėžio apskrities viršininkas 2009 m. liepos 13 d. sprendimu Nr. SP-31 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Panevėžio apskrities viršininko administracijoje“ buvo įpareigotas įstatymų nustatyta tvarka išieškoti įstaigai padarytą 1 954,30 Lt turtinę žalą: dėl įsiteisėjusiais teismų sprendimais nustatytų administracijos atsakingų darbuotojų veiksmų, pažeidžiančių teisės aktų reikalavimus, ir netinkamo pareigų vykdymo administracija turėjo nuo tokių veiksmų nukentėjusiems asmenims sumokėti jų turėtas bylinėjimosi išlaidas, žyminį mokestį ir procesinių dokumentų įteikimo išlaidas, todėl patyrė 1 954,30 Lt turtinę žalą. Priėmus teismo sprendimus nei tarnybinės, nei materialinės atsakomybės klausimai administracijoje nebuvo sprendžiami.

AKTUALIOS PROBLEMOS

Pastebėjimas

Dėl sporto medicinos centrų teikiamų nemokamų paslaugų

Kauno, Klaipėdos, Panevėžio ir Vilniaus administracijos turi pavaldžias įstaigas – sporto medicinos centrus. Tai iš valstybės biudžeto išlaikomos Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos. Centrų veiklos pobūdis – organizuoti ir teikti specializuotas kvalifikuotas asmens sveikatos priežiūros ambulatorines paslaugas sportuojantiems asmenims, nuolat juos stebėti, tirti, laiku perspėti apie ligas ir traumas, padėti pasiruošti varžyboms, susirgus gydyti ir teikti trumpalaikę reabilitaciją.

Audito metu nustatyta, kad centrai daliai pacientų (sportininkams ir sportuojantiems asmenims) teikia nemokamas paslaugas. Pagal Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymą²³ nemokamos paslaugos – paslaugos, apmokamos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų ar privalomojo sveikatos draudimo fondo, ar savivaldybių sveikatos fondų lėšų. Šias paslaugas įstaigoms užsako ir už jas sumoka Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos veiklos užsakovai – apskrities viršininkai ir kitos valstybės valdymo ir savivaldos vykdomosios institucijos, Valstybinė ir teritorinės ligonių kasos

(Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 2 str. 3 d. ir Sveikatos sistemos įstatymo 13 str. 1 d.). Pagal Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 22 str. biudžetinė sveikatos priežiūros įstaiga turi teisę sudaryti sveikatos priežiūros sutartis su Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos veiklos užsakovais, kitais juridiniais ir fiziniais asmenimis dėl nemokamų ir mokamų paslaugų teikimo.

Centrai su apskričių viršininkais sutarčių dėl nemokamų paslaugų nėra sudarę, o administracijos šias paslaugas finansuoja pagal programas. Centrai naudoja valstybės biudžeto asignavimus teikti nemokamas profilaktinių sveikatos tikrinimų, reabilitacijos (fizioterapijos, masažo, kineziterapijos ir kt.) paslaugas sportininkams ir sportuojantiems asmenims.

Sveikatos apsaugos ministro 2000-05-31 įsakymu Nr. 301 patvirtinta Profilaktinių sveikatos tikrinimų rūšių ir apmokėjimų tvarka reglamentuoja tik profilaktinius sveikatos tikrinimus ir pagal šio įsakymo 5 priedą jų išlaidos padengiamos iš lėšų, skirtų centrams išlaikyti. Nemokamų reabilitacijos paslaugų teikimas iš valstybės biudžeto išlaikomuose centruose nėra reglamentuotas teisės aktais. Apskričių viršininkai taip pat nėra nustatę nemokamų paslaugų teikimo centruose tvarkų, todėl centrai nemokamas reabilitacijos paslaugas sportininkams ir sportuojantiems asmenims teikia savo nuožiūra.

Valstybės kontrolė 2009-07-07 raštu Nr. S-(34-1.10.1)-1725 Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministeriją informavo apie šią problemą ir, siekdama, kad centruose būtų užtikrintas skaidrus ir racionalus valstybės biudžeto asignavimų naudojimas ir vienoda nemokamų paslaugų teikimo tvarka, pasiūlė spręsti klausimą, kad būtų reglamentuotas visų nemokamų paslaugų teikimas iš valstybės biudžeto išlaikomose asmens sveikatos priežiūros įstaigose.

Valstybės kontrolė pasiūlė Sveikatos apsaugos ministerijai spręsti klausimą, kad būtų reglamentuotas visų nemokamų paslaugų teikimas iš valstybės biudžeto išlaikomose asmens sveikatos priežiūros įstaigose.

Pastebėjimas

Dėl pavedimų lėšų, skirtų kompensacijoms už valstybės išperkama žemę, miškus ir vandens telkinius mokėti

Administracijos iš Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos gauna pavedimų lėšas kompensacijoms už valstybės išperkama žemę, miškus ir vandens telkinius (toliau – kompensacijos) mokėti. Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkama nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 7 str. 2 d.

²³ Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 2 str.10 d.

nustatytas kompensacijų išmokėjimo piliečiams terminas – iki 2009 m. sausio 1 d. Teisės aktuose nėra nustatyta, kaip bus atsiskaitoma su gavėjais pasibaigus kompensacijų mokėjimo terminui.

Administracijos 2008 m. gavo lėšų, kad būtų visiškai atsiskaityta su kompensacijų gavėjais, tačiau iki šiol ne visos kompensacijos išmokėtos jų gavėjams. Nustatyta, kad Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus administracijų banko sąskaitose 2008-01-01 buvo 19 427,1 tūkst. Lt, 2009-01-01 – 21 118,2 tūkst. Lt neišmokėtų kompensacijų likutis. Šis likutis per 2009 m. I ketvirtį sumažėjo 1 505,5 tūkst. Lt (arba 7,12 proc.) ir 2009-03-31 sudarė 19 612,7 tūkst. Lt (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. Pavedimų lėšos, skirtos kompensacijoms mokėti, tūkst. Lt

Eil. Nr.	Apskritis viršininko administracija	Neišmokėtų kompensacijų likutis 2008-01-01	Gauta lėšų 2008 m.	Gavėjų gražintos lėšos 2008 m.	Į valstybės biudžetą gražinta 2008 m.	Išmokėta 2008 m.	Neišmokėtų kompensacijų likutis 2009-01-01	Neišmokėtų kompensacijų likutis 2009-03-31
1.	Vilniaus	1513,9	13089,9	7	50	13081,2	1479,6	1368,9
2.	Kauno	8076,3	36671,5	-	131,7	35686,2	8929,9	8144
3.	Utenos	2385,7	17901,7	8,1	-	17193,5	3102	2927,9
4.	Alytaus	2550,8	10785,8	-	-	11316,8	2019,8	1972,6
5.	Klaipėdos	1271,4	8652,6	-	-	8488,3	1435,7	1378,4
6.	Tauragės	1444,2	9899,6	-	-	9726,9	1616,9	1467,5
7.	Telšių	410,2	13379,8	-	-	13275,8	514,2	504,8
8.	Panevėžio	1774,6	28821,8	-	-	28576,2	2020,2	1848,6
	Iš viso	19427,1	139202,7	15,1	181,7	137344,9	21118,3	19612,7

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Pažymėtina, kad didžiausią neišmokėtų kompensacijų dalį sudaro ankstesniais metais (kai kuriais atvejais nuo 1994 metų) susidaręs kreditinis išsiskolinimas gavėjams. Pagrindinės kompensacijų neišmokėjimo priežastys – piliečiai nepateikė patikslintų indėlių sąskaitų bankuose rekvizitų, pasikeitė savininkų ar paveldėtojų adresai, tačiau savininkai arba paveldėtojai apie tai neinformavo, kompensacijų gavėjai mirė ir nesutvarkyti paveldėjimo dokumentai ir kt. Administracijos imasi priemonių dėl kreditinio išsiskolinimo kompensacijų gavėjams mažinimo, tačiau dažnai gavėjai nerandami arba netvarko būtinų dokumentų.

Valstybės kontrolės nuomone, neracionalu administracijų banko sąskaitose laikyti ankstesniais metais susidariusį didelį neišmokėtų kompensacijų likutį.

Todėl Valstybės kontrolė Lietuvos Respublikos finansų ministerijai 2009-07-07 raštu Nr. S-(34-1.10.1)-1724 pasiūlė spręsti klausimą dėl apskričių viršininkų administracijose susikaupusių neišmokėtų lėšų, skirtų kompensacijoms mokėti, tolesnio naudojimo.

Finansų ministerija 2009-07-21 raštu Nr. (2.35-03)-5K-0919059)-6K-0907335 informavo Valstybės kontrolę, kad yra pateikti pasiūlymai Žemės ūkio ministerijai ir Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos pavesti apskričių viršininkų administracijoms per mėnesį inventorizuoti kompensacijų paskyrimo piliečiams datas ir tas kompensacijas, kurių piliečiai neatsiėmė per trejus metus nuo jų paskyrimo, pervesti į valstybės biudžeto pajamas. Apie šio pasiūlymo įvykdymą Finansų ministerija turi būti informuota ne vėliau kaip iki 2009 m. rugpjūčio 1 d. Be to, Finansų ministerija pasiūlė Žemės ūkio ministerijai nurodyti administracijoms, kad likusios kompensacijų lėšos turi būti inventorizuojamos kas ketvirtį ir kompensacijos, kurioms pasibaigė saugojimo terminas, pervedamos į valstybės biudžeto pajamas.

Pastebėjimas

Dėl valstybės biudžeto asignavimų ugdymo programoms vykdyti planavimo ir naudojimo

Administracijos savo strateginiuose veiklos planuose nurodo vykdomas tęstines ugdymo programas ir pateikia suvestines (pagal pavaldžias ugdymo įstaigas) ugdymo programų sąmatas, neišskirdamos asignavimų mokinio krepšeliui ir mokymo aplinkai finansuoti. Atskirų programų ir jų sąmatų mokinio krepšeliui ir mokymo aplinkai finansuoti administracijos nenumato. Administracijoms Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtinta bendra valstybės biudžeto asignavimų suma Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu paskirstoma atskiroms programoms (tarp jų – ugdymo) vykdyti, o kiekvienai savivaldybei šiuo įstatymu tvirtinamos specialios tikslinės dotacijos mokinio krepšeliui finansuoti ir specialių poreikių mokslieviams išlaikyti. Dėl to auditoriai, vertindami asignavimų, skirtų ugdymo programoms vykdyti, panaudojimą, negali jų įvertinti pagal mokinio krepšelį.

Pažymėtina, kad Valstybės kontrolė į šią problemą buvo atkreipusi dėmesį, atlikusi 2006 m. ir 2007 m. finansinius (teisėtumo) auditus administracijose (Apskričių viršininkų administracijose atlikto valstybinio finansinio (teisėtumo) audito rezultatų apibendrinimo ataskaitos 2007 m. liepos 10 d. Nr. AB-2 ir 2008 m. liepos 10 d. Nr. AB-3). Be to, Valstybės kontrolė 2005 metais rekomendavo Lietuvos Respublikos Vyriausybei nustatyti valstybinėms mokykloms lėšų ugdymui (mokinio krepšeliui finansuoti) iš valstybės biudžeto skyrimo tvarką, tačiau iki šiol tokia tvarka nėra nustatyta.

Valstybės kontrolės nuomone, siekiant įvertinti ugdymui skirtų lėšų panaudojimą pagal mokinio krepšelį, administracijų ugdymo įstaigose šios lėšos turėtų būti apskaitomos atskirai nuo kitų lėšų.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

1. Nustačius klaidas finansinėse ataskaitose, septynioms (Alytaus, Klaipėdos, Panevėžio, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus) administracijoms buvo pareikšta sąlyginė nuomonė:

1.1. dėl nustatytų sisteminių trūkumų buhalterinėje apskaitoje registruojant patikėjimo teise valdomus valstybinės žemės sklypus: apskaitoje neužregistruoti žemės sklypai arba neteisingai nurodyti duomenys apie jų vertę; neaiškus suformuotų žemės sklypų skaičius ir kiek jų neužregistruota apskaitoje;

1.2. dėl nustatytų kitų apskaitos klaidų: neužregistruotas debetinis įsiskolinimas už parduotus išsimokėtinai žemės sklypus ir sutartyje nustatytais terminais apskaičiuotos palūkanos; apskaita ir išlaidos tvarkomos nesilaikant teisės aktų reikalavimų, esminio pagerinimo darbų (rekonstravimo) išlaidomis nepadidinta patikėjimo teise valdomo pastato įsigijimo vertė, asignavimai neteisėtai panaudoti kitų įstaigų išlaidoms padengti, finansinėje atskaitomybėje neteisingai nurodytas debetinis įsiskolinimas už statybos darbus.

2. Nustačius teisės aktų pažeidimus ir klaidas valdant, naudojant ir disponuojant valstybės lėšomis ir turtu, šešioms (Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Telšių, Utenos ir Vilniaus) administracijoms pareikšta sąlyginė nuomonė:

2.1. dėl teisės aktų pažeidimų viešųjų pirkimų srityje: sudarant pirkimo sutartis pakeistos pirkimo dokumentuose nustatytos pirkimo sąlygos, sutartis neatitiko įstatymo reikalavimų, užsakovo rezervo panaudojimui nenustatytos kainodaros taisyklės, statybos darbai įsigyti netaikant įstatyme nustatytų pirkimų procedūrų, neteisėtai įsigyti papildomi statybos darbai, neskaiciuojamos pirkimo vertės ir nevertinamos numatomų sudaryti pirkimo sutarčių preliminaros vertės, pasirinktas netinkamas pirkimo būdas sudarant mokinių maitinimo sutartį, kai kuriais atvejais už žemės reformos žemėtvarkos darbus sumokėta ne sutartyse numatytais kainomis;

2.2. dėl teisės aktų pažeidimų ir klaidų darbo užmokesčio srityje: nustatytas darbo užmokestis pagal įkainį nepagrindžiant jo dydžio tarnybinių atlyginimų ar bazinio valandinio atlygio koeficientais; nenurodyta, už kokius papildomus darbus skirti priedai; vidutinis darbo užmokestis skaičiuojamas nesilaikant teisės aktų reikalavimų; darbo užmokestis ir socialinio draudimo įmokos buvo apskaičiuoti ir išmokėti pažeidžiant teisės aktų reikalavimus ir taip padaryta 18,7 tūkst. Lt materialinė žala;

2.3. kitų valstybės biudžeto lėšų srityse: patalpos įsigytos ir išsinuomos pažeidžiant Žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamųjų daiktų pirkimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimų tvarkos aprašą; rekonstrukcijos būdu atnaujinti šilumos tinklai nesivadovaujant teisės aktuose

nustatyta valstybės ilgalaikio turto atnaujinimo tvarka ir prisiimti skoliniai įsipareigojimai pažeidžiant Biudžeto sandaros įstatymą; už gyvenamųjų namų statybos darbus sumokėta per daug pridėtinės vertės mokesčio; kreditinis įsiskolinimas turto įsigijimui padengtas iš sutaupyto lėšų kitoms programoms finansuoti nepatikslingus sąmatų; avansiniai mokėjimai už būsimas 2009 metų išlaidas atlikti nepagrįstai, nesant apskaitos dokumentų; neteisėtai nustatytas ir imamas mokestis už sportuojančių studentų ir kitų asmenų profilaktinį sveikatos patikrinimą ir sportuojančių asmenų sveikatos patikrinimo pažymų išdavimą;

2.4. valstybės turto valdymo ir naudojimo srityje: pažeidžiant Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą privačiai bendrovei perduota neatlygintinai naudotis valstybei nuosavybės teise priklausančiomis patalpomis; Nekilnojamojo turto registre neužregistruotas nekilnojamasis turtas; neužtikrinta valstybės turto naudojimo kontrolė, todėl viešoji įstaiga privačiai bendrovei suteikė teisę naudotis valstybės turtu kaip bendru partnerių naudojamu turtu jungtinės sutarties tikslams pasiekti.

3. Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas dėl Vilniaus, Kauno ir Panevėžio administracijose nustatytų reikšmingų teisės aktų pažeidimų priėmė tris sprendimus, kuriais šių administracijų vadovai buvo įpareigoti teisės aktų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn bei įstatymų nustatyta tvarka išieškoti įstaigai padarytą turtinę žalą.

4. Administracijose vidaus kontrolės sistema neužtikrino, kad suvestinėje finansinėje atskaitomybėje būtų išvengta reikšmingų klaidų ar jos būtų laiku pastebėtos ir ištaisytos, o valstybės turtas būtų prižiūrimas tinkamai.

Rekomendacijos

Valstybės kontrolė administracijų ir joms pavaldžių įstaigų vadovams pateikė iš viso 94 rekomendacijas dėl valstybės biudžeto asignavimų planavimo teisėtumo, vidaus kontrolės sistemos tobulinimo, žemės sklypų apskaitos ir kitų klaidų taisymo.

Administracijose 56 (60 proc.) pateiktos rekomendacijos buvo įgyvendintos iki finansinės atskaitomybės sudarymo arba numatytos priemonės ir terminai joms įgyvendinti:

- buhalterinėje apskaitoje užregistruoti 1 754 704 tūkst. Lt vertės 62 268 žemės sklypai;
- atstatytas 1 820,5 tūkst. Lt vertės valstybės turtas;
- į valstybės biudžetą po finansinės atskaitomybės sudarymo iš viso gražinta 83,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų;
- pavaldžioms įstaigoms 2009 m. biudžeto asignavimai sumažinti 34,8 tūkst. Lt dėl 2008 metais nepagrįstai sumokėtų avansinių mokėjimų;

■ įgyvendinta dalis 2007 metų finansinio audito metu pateiktų rekomendacijų dėl buvusios SDAALR turto valdymo, naudojimo ir juo disponavimo.

Valstybės kontrolei pasiūlius²⁴, Finansų ministerija:

■ reglamentavo išskolinimo už išsimokėtinai parduotus žemės sklypus apskaitą – Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. 1K-423 patikslino Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisykles;

■ dėl administracijų sąskaitose susikaupusių 19 612,7 tūkst. Lt lėšų, skirtų kompensacijoms mokėti, tolesnio naudojimo pateikė pasiūlymus Žemės ūkio ministerijai ir Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos pavesti administracijoms per mėnesį inventorizuoti kompensacijų paskyrimo piliečiams datas ir tas kompensacijas, kurių piliečiai neatsiėmė per trejus metus nuo jų paskyrimo, pervesti į valstybės biudžeto pajamas.

Atsižvelgdama į apskričių viršininkų administracijų pavaldžiose įstaigose – Sporto medicinos centruose audito metu nustatytas problemas, Valstybės kontrolė pasiūlė²⁵ Sveikatos apsaugos ministerijai spręsti klausimą, kad būtų reglamentuotas visų nemokamų paslaugų teikimas iš valstybės biudžeto išlaikomose asmens sveikatos priežiūros įstaigose.

3-iojo audito departamento direktorė

Giedrė Švedienė

²⁴ Valstybės kontrolės 2009-07-07 raštas Nr. S-(34-1.10.1)-1724

²⁵ Valstybės kontrolės 2009-07-07 raštas Nr. S-(34-1.10.1)-1725

PRIEDAI

Apskričių viršinių
administracijose atlikto
finansinio (teisėtumo) audito
rezultatų apibendrinimo
ataskaitos
1 priedas

Apskričių viršinių administracijose atlikto finansinio (teisėtumo) audito ataskaitos ir išvados

Eil. Nr.	Subjektas	Valstybinio audito ataskaita	Valstybinio audito išvada
1	2	3	4
1.	Vilniaus apskrities viršinio administracija	Dėl Vilniaus apskrities viršinio administracijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-19 Nr. FA-P-30-4-74	2009-06-19 Nr. 9-55
2.	Kauno apskrities viršinio administracija	Dėl Kauno apskrities viršinio administracijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-19, Nr. FA-P-30-5-73	2009-06-19 Nr.9-54
3.	Klaipėdos apskrities viršinio administracija	Dėl Klaipėdos apskrities viršinio administracijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-01, Nr. AT-P-32-1-20	2009-06-01 Nr. 9.2-10
4.	Tauragės apskrities viršinio administracija	Dėl Tauragės apskrities viršinio administracijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-18, Nr. AT-P-32-3-21	2009-06-18 Nr. 9.2-11
5.	Telšių apskrities viršinio administracija	Dėl Telšių apskrities viršinio administracijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-19, Nr. AT-P-32-2-23	2009-06-19 Nr. 9.2-13
6.	Panevėžio apskrities viršinio administracija	Dėl Panevėžio apskrities viršinio administracijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-17, Nr. PA-P-33-1-24	2009-06-17 Nr. 9.3-8
7.	Alytaus apskrities viršinio administracija	Dėl Alytaus apskrities viršinio administracijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-05-29, Nr. KA-P-31-2-20	2009-05-29 Nr. 9.1-12
8.	Utenos apskrities viršinio administracija	Dėl Utenos apskrities viršinio administracijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų, 2009-06-12, Nr. KA-P-31-1-30	2009-06-12 Nr. 9.1-22